

VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
80 0 P 027108 11 Rev
Banja Luka, 25.4.2012. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Rose Obradović, kao predsjednika vijeća, Darka Osmića i Biljane Tomić kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja S. G. sina D. iz G., zastupan po punomoćniku S. C., advokatu iz B., protiv tužene J. T. rođ. G. iz M., zastupane po punomoćniku R. J., advokatu iz B., radi utvrđenja i po protivtužbi J. T., protiv protivtuženog S. G., radi utvrđenja ništavosti testamenta, odlučujući o reviziji tužitelja-protivtuženog, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Bijeljini 80 0 P 027108 11 Gž od 19.7.2011. godine, na sjednici održanoj dana 25.4.2012. godine, donio je

P R E S U D U

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Bijeljini 80 0 P 027108 10 P od 21.4.2011. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio utvrđenje da je B. G. rođena M. kći B. iz G. pismenim testamentom pred svjedocima od 19.8.1974. godine raspolagala parcelom zv. K., oranica upisana u Zk. ul. broj 92 k.o. G. i koja je po ranijem katarstarskom premjeru bila označena kao k.č. broj 470, a sada kao k.č. broj 789, u naravi njiva IV klase površine 8042 m² upisana u Pl. broj 383 k.o. G. u korist tužitelja, da se on kao testamentarni nasljednik navedene nekretnine uknjiži kao vlasnik na cijelom dijelu od 7/40 dijela, a u katastru kao jedini posjednik na parceli označenoj kao k.č. 789 upisanoj u Pl. broj 383 k.o. G., što bi tužena bila dužna priznati i trpjeti.

Istom presudom udovoljeno je protivtužbenom zahtjevu tužene-protivtužiteljice kojim je traženo da se utvrdi da navedeni testament nije pravno valjan i da ne proizvodi pravno dejstvo.

Tužitelj je obavezan da tuženoj naknadi troškove postupka u iznosu od 2.500,00 KM u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Bijeljini 80 0 P 027108 11 Gž od 19.7.2011. godine žalba tužitelja-protivtuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Blagovremenom revizijom tužitelj-protivtuženi pobija drugostepenu presudu, zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji i obe nižestepene presude preinače tako da će se udovoljiti tužbenom zahtjevu, a protivtužbeni zahtjev odbiti.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet odlučivanja u ovom parničnom postupku je tužbeni zahtjev tužitelja-protivtuženog (u daljem tekstu: tužitelj), kojim traži utvrđenje da je njegova maćeha pokojna B. G. rođena M. pismenim testamentom pred svjedocima sačinjenim dana 19.8.1974. godine raspolagala dijelom zaostavštine u njegovu korist i da je on kao testamentarni nasljednik stekao vlasništvo nad određenim dijelom njene zaostavštine preciznije određen u tužbenom zahtjevu, uz zahtjev da se naslijeđene nekretnine uknjiže kao njegovo vlasništvo i posjed u javnim evidencijama.

Predmet odlučivanja je i protivtužbeni zahtjev tužene-protivtužiteljice (u daljem tekstu: tužena), za utvrđenjem da nije pravno valjan pismeni testament pred svjedocima pokojne B. G. sačinjen dana 19.8.1974. godine iz razloga što ostaviteljica (zavještalac) nije znala čitati i pisati.

Raspravljajući o ovako postavljenom tužbenom protivtužbenom zahtjevu prvostepeni sud je utvrdio: da je ostaviteljica dana 19.8.1974. godine, u svojoj porodičnoj kući sačinila pismeni testament pred svjedocima; da je testament otkucan na pisačkoj mašini od strane advokata R. T. po kazivanju ostaviteljice; da su se na testamentu kao svjedoci potpisali M. R. i M. G.; da je predmetnim testamentom ostaviteljica raspolagala nekretninama u k.o. G. u korist tužitelja, svog pastorka, a nekretninama u k.o. J. u korist tužene, svoje kćerke, da ostaviteljica nije znala čitati, ali da je bila u mogućnosti svojeručno se potpisati i da je predmetni testament svojeručno potpisala, da je Osnovni sud u Bijeljini u predmetu broj O-284/84 dana 15.4.1984. godine donio rješenje o nasljeđivanju kojim je tuženu proglasio za zakonskog nasljednika sa dijelom 1/1 na nekretninama upisanim u Zk. ul. broj 92 k.o. G., budući da u tom postupku nije prijavljen testament ostaviteljice.

Imajući u vidu ovako utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud je nalazeći da iz provedenih dokaza proizlazi da ostaviteljica nije znala čitati čime nije ispunjen uslov iz odredbe člana 67. Zakona o nasljeđivanju („Službeni list SRBiH“, br. 7/80 i 15/80 u daljem tekstu: ZON), koji je u vrijeme sačinjavanja predmetnog testameta bio na snazi, zbog čega testament nije pravno valjan pa je sudio tako da je odbio tužbeni zahtjev, a udovoljio protivtužbenom zahtjevu.

Odlučujući o žalbi tužitelja izjavljenoj protiv prvostepene presude drugostepeni sud je prihvatajući utvrđeno činjenično stanje i pravno shvatanje prvostepenog suda, te žalbu odbio, a prvostepenu presudu potvrdio.

Odluke nižestepeni sudova su na zakonu zasnovane.

Odredbom člana 67. ZON propisano je da zavještalc koji zna da čita i piše može sačiniti testament na taj način što će ispravu koju mu je neko drugi sastavio svojeručno potpisati u prisustvu dva svjedoka izjavljujući pred njima da je to njegov testament.

Svjedoci će se potpisati na samom testamentu.

Obzirom na citiranu odredbu ZON i na nespornu činjenicu da je predmetni testament ostaviteljica B. G. svojeručno potpisala i da su testament svojeručno potpisali svjedoci M. R. i M. G., odlučna činjenica za razješenje ovog spora je da li je ostaviteljica B. G. znala čitati i pisati.

Na ovu okolnost prvostepeni sud je saslušao svjedoke testamenta M. R. i M. G. iz čijih iskaza proizilazi da je B. G. svojeručno potpisala testament, ali nakon što joj ga je pročitao advokat R. T. Ako se i uzme da je uslov sposobnosti i znanja pisanja zadovoljen samim potpisivanjem testamenta, iz iskaza navedenih svjedoka proizilazi da ostaviteljica nije bila u stanju pročitati testament. Iako činjenica da ostaviteljica nije lično pročitala sadržaj teksta testamenta nije od značaja za njegovu punovažnost, značajna je kao okolnost koja ide u prilog utvrđenju da ostaviteljica nije znala čitati.

Nadalje, iz iskaza svjedoka D. G. i M. K. – sestara ostaviteljice kojima bi svakako trebalo biti poznato da li je ostaviteljica znala čitati i pisati, proizilazi da ostaviteljica nije išla u školu i da nije znala čitati i pisati, dok se advokat R. T. saslušan u svojstvu svjedoka ni po čemu nije mogao izjasniti o tome da li je ostaviteljica znala čitati, jer se nije mogao sjetiti konkretne situacije sastavljanja testamenta ostaviteljice.

Pri naprijed navedenim dokazima i u situaciji da tužitelj nije ni tvrdio, a samim tim nije ni izvodio dokaze na okolnosti da je ostaviteljica znala čitati, sudovi su pravilno primijenjujući odredbu člana 8. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09 - u daljem tekstu: ZPP), zaključili da ostaviteljica u trenutku sastavljanja testamenta nije znala čitati.

Kako su znanje čitanja i pisanja kumulativno postavljeni neophodni uslovi za punovažnost testamenta pred svjedocima, pravilno su sudovi pri utvrđenoj činjenici da ostaviteljica nije znala čitati zaključili da njen testament sačinjen pred svjedocima 19.8.1974. godine nije punovažan i odbili tužbeni zahtjev, a udovoljili protivtužbenom zahtjevu.

Bez značaja za odluku u ovom revizijskom postupku je prigovor revidenta da isti prvostepeni sud u istom predmetu ima potpuno različite stavove.

Naime, u ponovnom postupku nakon ukidanja prvostepene odluke i vraćanja predmeta na ponovno suđenje, sud nije vazan stavovima na kojim je bila zasnovana njegova ranija (ukinuta) odluka. Prvostepeni sud je ponovno proveo dokaze i pravilno ih ocijenio slijedeći upute drugostepenog suda, zauzimajući drugačiji stav od onog u ukinutoj odluci čime nisu povrijeđena pravila parničnog postupka.

Neosnovan je i prigovor revidenta da sudovi u dilemi između poštovanja forme testamenta i volje testatora, treba da poštuju volju testatora.

Testament je strogo formalni jednostrani pravni posao i nepostojanje propisane forme vodi ka njegovoj ništavosti. Pravna valjanost pismenog testamenta pred svjedocima je uslovljena znanjem čitanja i pisanja iz razloga da bi testator mogao biti siguran u tačnost sadržaja testamenta i autentičnost izraza njegove volje, bez obzira da li je on to znanje iskoristio i testament pročitao.

Zavještaocu koji ne zna čitati ili pisati preostaje samo mogućnost sačinjavanja sudskog testamenta po odredbi člana 69. ZON i usmenog testamenta ukoliko su za to ispunjeni uslovi propisani članom 67. ZON.

Prema navedenom, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje revizijom, niti onih na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa je na osnovu odredbe člana 248. ZPP-a, odlučeno kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Rosa Obradović

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić